

Ainevaldkond „Kunstiained“

1. Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ning väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt:

- 1) teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga;
- 2) loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
- 3) mõtestab ja reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust ;
- 4) mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
- 5) osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;
- 6) on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovaalt.

1.2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mida õpitakse 1.–9. klassini. Ainekavades kirjeldatud õpitulemuste saavutamiseks on õppeainete arvestuslikud nädalatunnid kooliastmeti järgmised:

õppeaine	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
Kunst	4,5	3	3
Muusika	6	4	3

1.2.1. Ainetundide jaotus, lihtsustatud õppekava

õppeaine	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
Kunst	3	3	3
Muusika	3	3	3

Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmete sees määratakse kindlaks kooli õppekavas.

1.3. Ainevaldkonda kooli väärtuste toetus

1.4. Ainevaldkonna võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja läbivate teemade käsitlemiseks.

Valdkonnasisene lõiming tugineb kunsti ja muusika kokkupuutepunktile. Kunst ja muusika jagavad sarnaseid baasmõisteid, mille sisu on aga erialade väljendusvahenditest lähtuvalt ainuomane; ka kontseptsioonide sisu ei pruugi kattuda. Seetõttu on kunsti ja muusika lõimingukeskmeks ühised aspektid:

- 1) teose, autori ja loomingu määratlus;
- 2) esitus ja tõlgendus (interpreteerimine) ning kriitika;
- 3) ajalooliselt interdistsiplinaarsed kunstid (sõna-, muusika- ja tantsuteater, film);
- 4) nüüdisaegsed mitmemeelelised kunstinähtused (video ja *performance*, meie aja tsirkus, installatiivne, uusmeedia kunst jms).

1.4.1. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Kunsti ja muusika õppimise kaudu toetatakse õpilastes kõigi riikliku õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste arengut. Üldpädevuste saavutamist toetab õppeainete eesmärgipärane lõimimine teiste valdkondade õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine. Selle tulemusel kujuneb õpilasel suutlikkus rakendada oma teadmisi ja oskusi eri olukordades, kujundada enda väärtushoiakuid ja -hinnanguid ning võimalus omandada ettekujutus ühiskonna kui terviku

arengust. Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö õpilase kogu õppeaja vältel.

Üldpädevuste kujundamise ning läbivate teemade käsitlemise ja lõimingu korraldamise põhimõtted määratakse kooli õppekava üldosas ning rakendamist täpsustatakse valdkonnakavas.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kunstivaldkonna õppeainetes rõhutatakse kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi õppija identiteedi osana. Tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsitud kunstiteoste ja sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ning esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguiline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti ja muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist kõikidesse infokanalitesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused, ühismuuseumimine, ühistes kunstiprojektides ning valdkondlikes ja valdkondadeülestes õppeprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ning aitavad väärtustada üksteise toetamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjuvad õpilased oma seisukohti kaitsma ning teiste arvamustest lugu pidama. Kunstiained teadvustavad inimese kui keskkonna kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Pidev tagasiside andmine ja eneseanalüüsi oskuse arendamine aitavad tunda õppida oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset minapilti. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainekond ja sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide kaudu, mis võimaldavad õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uues olukorras. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest jms rääkimine, kasutades kirjelduses nii korrektset emakeelt kui ka ainespetsiifilist terminoloogiat. Tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskust ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunsti- ja muusikateemaliste referatiivsete ning loovtööde koostamine eeldab oskust mõista teabetekste ning suunab kasutama mitmesuguseid info esitamise

viise (tekst, joonis, skeem, tabel, graafik jms). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise.

Ettevõtlikkuspädevus. Vajalike oskuste kujunemist toetavad kunstiainetes individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ning probleemipõhised ülesanded ja õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaeluga. Kunstiainetes väärtustatakse uuenduslikke ning loovaid lahendusi. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada erinevaid ideede väljendamise ja esitlemise võimalusi, valides leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama tööde lõpetamise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus. Kunstiainetes rakendatavate ülesannete lahendamiseks tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahendusteede üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama kunstimõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid. Kunstiterminoloogias kasutatakse matemaatika ja tehnoloogia sõnavara ja mõisteid. Loomes ülesandeid täites õpitakse kasutama tehnoloogiavahendeid ning innovaatilisi lahendusi, mõistma teaduse ja tehnoloogia rolli muusika ning kunsti arengus.

Digipädevus. Usaldusväärse ja ajakohase teabe leidmiseks ja info kogumiseks õpitakse rakendama digitaalseid teabeallikaid. Saadud teabe põhjal leitakse probleemidele või küsimustele vastuseid, analüüsitakse ja arutletakse virtuaalsetes kultuurikeskkondades toimuvat. Arendatakse digitaalse sisuloome oskust ja toetatakse õpitu digitaalsel kujul säilitamise oskust. Digikeskkonnas suheldes järgitakse igapäevaelu väärtuspõhimõtteid ja jälgitakse ohutut info kasutamist.

1.4.2. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Arendatakse suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust ja vaadeldakse eri ajastute ning kultuuride lugusid muusikas ja kujutavas kunstis, teatri- ja filmikunstis.

Matemaatika. Arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid), samuti matemaatiliste sümbolite, kujundite ning mõistete tundmist.

Loodusained. Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi.

Sotsiaalsained. Vaadeldakse suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning eri kultuuride kommete ja pärimustega, kunsti ning kultuuri rolli ja muutumist ajaloo eri etappidel.

Tehnoloogia. Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist, oskust innovaatilisi ideid kavandada ja praktikas ellu viia (loomisprotsess, tehnoloogiad ja tehnikad).

Kehaline kasvatus. Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

1.4.3. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Kunstiaineid on võimalik seostada kõigi läbivate teemadega. Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade puhul, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel lähtutakse kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Kujundatakse iseseisva õppimise ja tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ning hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Kunst ja muusika võimaldavad õpilastel teadvustada oma võimeid ja huvisid, omandada nii ainealaseid kui ka üldisemaid mõtlemis- ning tegutsemisstrateegiaid. Tutvutakse kunstide mitmekülgsete väljunditega igapäevaelus, kunstidega seotud ametite ja elukutsetega, võimaldatakse vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt külastades loomeettevõtteid. Õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud erialasid ja edasiõppimise võimalusi.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Teabekeskkond ja meediakasutus. Need teemad hõlmavad mitmekülgseid oskusi, nagu info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ning heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse probleemidega. Teadvustatakse ümbritsevat loodus- või tehiskeskkonda loomingu allikana ja õpitakse keskkonda säästma. Väärtustatakse pärandkultuuri ning rahvuskultuuri jätkusuutlikku arengut. Osatakse näha võimalusi taaskasutuseks, analüüsitakse tehiskeskkonna objekte ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilise vaatepunktist.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kunstiainetes julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning ideesid katsetama ja ellu viima.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Kunstiainetes kasutatakse praktiliste loovtegevuste kaudu erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ning töökeskkonnas toime tuleva inimese kujunemist.

Tervis ja ohutus. Kunstiainetes teadvustatakse kunstidega tegelemise emotsionaalselt tasakaalustavat mõju. Kujutavas kunstis kasutatakse materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku, Eesti ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, pärandkultuuri arenemist tänapäevases globaliseeruvast maailmas. Kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka nüüdisaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse

osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusika- ja kunstiüritustel.

2. AINEKAVAD

2.1.Kunst. Õppeaine kirjeldus.

Kunsti õppeaine roll on innustada õppijat avastama ja kasutama oma võimeid (sh seni avaldumata võimeid) kunsti ja visuaalkultuuri loojana ning sellega suhestujana, seega ka kultuurikandjana. Kunsti õppeaine tugineb ülesehituselt visuaalkultuurile ning arendab visuaalset kirjaoskust, mis on tänapäeva maailmas edukaks toimetulekuks tähtis igaühele. Kunst toetab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni. Õppeaine lähtealused on:

- 1) maailma kunsti ja visuaalkultuuri laiahaardeline käsitlemine. Visuaalselt tajutav inimese loodud ja mõtestatud keskkond (visuaalkultuur) hõlmab kujutisi, tekste, esemeid, ehitisi, ruumisuhteid jms ning nende erinevaid ja muutuvaid tähendusvälju. Visuaalkultuur sisaldab nii tahtlikke ja kavandatud artefakte (nt kunstiteosed, graafiline disain, reklaam, fotograafia, mood jne) kui ka juhuslikke ja plaanimata visuaalseid märke ning kooslusi (nt tänaval või meedias kõrvuti sattunud reklaamid, kasutatud tüpograafia, muruplatsi niitmine ja sissetallatud teerada, aja jooksul kujunenud kodusisustus jne). Visuaalkultuuris on teadlik toimimine seotud suhtlusega, erinevate sõnumite ja tähenduste loomise, säilitamise, muutmise ja edastamisega; nii esteetiliselt mitmekesise keskkonna kui ka emotsionaalse ja intellektuaalse keskkonna loomisega ning majanduse toimimise ja majanduslike väärtuste loomisega. Kunstipädevuse omandamist toetab maailma kunsti ja visuaalkultuuri käsitlemine nii nüüdisaegses kui ka ajaloolises kontekstis;
- 2) kunsti vormide ja tähenduste pidev muutumine, eksperimentaalsus ja areng, mis võivad ühiskonda ka proovile panna. Kunstis kui visuaalkultuuri kitsamas osas luuakse uut inimkogemust, väljendust ja tähendusi teadlikumalt ning sihipärasemalt, suhestudes valdkonna eripäraga, otsinguliselt ja eksperimenteerivalt. Kunsti pidev uuenemine peegeldab muutusi nii teadustes kui ka ühiskonnas, väärtustes ja hoiakutes. Kunst tohib võtta endale fantaasia, moraali ja ühiskondlike kokkulepete piire kompava ning nihutava rolli, et mõtestada ja arutleda, ka katsetada erinevaid ettekujutusi ja võimalikkusi;
- 3) õpetaja on aktiivne kunstiga suhestuja, kes toetab õpilasi kultuuri muutuvast mitmekesisuses. Täpsema õpisisu valib õpetaja, kes juhib õpet ja õpikeskkonna loomist. Õpetaja enda hoiakud, avatus ja sallivus, mitmetähenduslikkuse ja muutlikkuse taluvus, aktiivses dialoogis ja mõtestatuses olemine vana ja uue kunstiga on äärmiselt olulised. Kunstiaine ise on samuti seotud pidevate muutustega – uue kunstiloomega, uute avastustega kunstiajaloo, seniste väärtuste

ümberhindamisega ühiskonnas, uute väärtuste leidmise ja loomisega. Kunsti õppeainet on võimalik üles ehitada eri kunstikäsitlustele tuginedes. Valdkonnast saab ehedama pildi, kui õppijad ja õpetaja võivad mõtiskleda mitme kunstikontseptsiooni üle ning teadvustada kunsti loomise ja hindamise eri aluseid (nt funktsionaalne, realistlik, idealistlik, estetistlik, kontseptuaalne, pragmaatiline, institutsionaalne jne);

- 4) kunsti õppeaines on võrdselt oluline nii kunstikogemus kui ka õppimiskogemus. Sageli on teosest kui lõpptulemusest tähtsam loominguline ja otsinguline tee, tagasiside ja refleksioon, üldpädevuste kujundamine, motivatsiooni leidmisele ja hoidmisele suunatud tegevused.

Koolikunstis on vaja väärtustada õppija isikliku tasandi loomet, avastusi, pingutust ja sõnumit, sest õppijale endale tähtis tegevus loob talle just nimelt tähendusliku kunstikogemuse ka siis, kui lõpptulemus ei ole originaalne või sisukas laiemas kunsti ja visuaalkultuuri kontekstis. Juhul kui lõpptulemus visuaalkultuuri-, disaini- või kunstiteosena on õppes oluline, peab õpetaja kvalitatiivse muutuse teket valmivas teoses teadvustama ja toetama eesmärkide ning hindamiskriteeriumide sõnastamisega.

Kunsti osaoskused võimaldavad kunsti õpetamist mitmekülgsest käsitleda ja jälgivad disaini tsüklilist loogikat, mis on maailmas järjest laiemalt käibel nii kunstiteoste, toodete, protsesside kui ka uuringute kavandamisel. Kunsti osaoskused on:

- 1) väljaselgitamine, teadmine, mõistmine (kuulamine, vaatamine, lugemine, info otsimine, kirjeldamine, sõnastamine, valimine, uurimine);
- 2) plaanimine ja ideede arendamine (ideede genereerimine, visandamine, katsetamine, organiseerimine, protsessi plaanimine, koostamine, leiutamine);
- 3) loomine (eesmärgipärane väljendus- ja töövahendite rakendamine, viimistlemine, toimetamine, täiendamine, esitlemine);
- 4) refleksioon, analüüs ja kriitika (uurimine, tõlgendamine, retsenseerimine, tagasisidestamine, arutlemine, väärtushinnangute arendamine ja andmine).

I KOOLIASTE
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud Õpilane: 1) kirjeldab visuaalseid pilte, jooniseid ja sümboteid oma kogemuse piires; 2) teab kujutiste kasutamise ja jagamise head tava; 3) kavandab lihtsamaid ülesandeid disainis ja loomes kestlikult; 4) teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi töid spontaanselt ning kavandades, kasutades eri tehnika- ja töövõtteid; 5) kirjeldab lühidalt enda tööd ja tulemust.

I kooliastme õpitulemused**Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine**

- 1) uurib ja selgitab visuaalseid pilte, jooniseid ning sümboleid (nt õpetaja valikul: sildid, liikluskärgid, kaardid, õpikute illustratsioonid, multifilmide ja arvutimängude pildiline külg, mänguasjade väljanägemine ja roll, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad) oma kogemuse piires;
- 2) nimetab visuaalteose tähtsamaid tunnuseid, lähtudes ülesandest (tehnika, vorm, värv, kompositsioon, meeleolu, sisuelemendid);
- 3) leiab muuseumis, galeriis õpetaja abiga näituse mõistmiseks vajaliku info;
- 4) teab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;
- 5) uurib õpetaja abiga esemete vormi ja otstarbe seoseid;
- 6) teab, kes on autor;
- 7) ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju.

Plaanimine ja ideede arendamine; loomine

- 1) teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt, kasutades lihtsamaid tehnikaid ja töövõtteid;
- 2) lahendab disainiprotsessi lihtsamaid ülesandeid, esitades nii verbaalselt kui ka visuaalselt oma ideede lahendusi.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

- 1) kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid (See oleks justkui.... See meenutab mulle....);
- 2) kirjeldab ette antud küsimustele toetudes enda tööd ja mõtestab valminud tööd: mida ma tegin, kuidas ma tegin, miks tahtsin neid vahendeid kasutada, kuidas tulemusega rahul olen, mida õppisin?

1. KLASS		
Visuaalne kirjaoskus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) esitab oma ideede erinevaid lahendusi	Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm).	Tuttavate asjade kujutamine – lilled, mänguasjad jms.
2) uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle	Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel.	Inimese vanuse, ameti jms joonistamine mälu järgi. Mänguasjade ja omakeisterdatud mudelitega lavastuslikud mängud.

	Mõisted kolmnurk, ruut, ring jne.	
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned. Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid. 2) Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes.	Kunstitehnikad ja stiid plastiliinimaal, pastell, guašš, värvipliatsitehnika, savi või plastiliini voolimine, sõrmemaal, akvarell, voolimine, kollaaž. Kunstiteooria Primaar- ja sekundaarvärvid Etikett Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi)	
Disain ja disainiprotsess		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	
1) Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid. 2) Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes. Uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt,	Disaini baaselemendid Funktsionaalne värv, vorm ja materjal. Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi. Tehismaterjalid: plastik, kile. Eseme, materjali või värvi otstarve, funktsionaalsus. Kasutusmugavus.	

arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle.	Märk – geomeetriliste kujundite erinevad tähendused. Kiri – oma nime kujundus portfooliol vms.	
3) Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine.	
Kunsti, kultuuri ja ühiskonna seosed		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes. Oskab nimetada Eesti kunstnikke, lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte.	Ohutus ja säästlikkus Töövahendite ohutu ja säästlik kasutamine Ohutus kasutaja tervisele ja keskkonnale	Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja nende üle arutlemine.
2) Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	Töövahendite ja kunstmaterjalide õige säilitamine Autorsus ja autoriõigused Autor: kunstnik, arhitekt, illustraator, disainer Teos: maal, joonistus, video, skulptuur... Digitaalsete kujutiste (fotode) tegemise ja jagamise hea tava Eetika (kuidas olla hea kunstnik, hea publik ja hea kaaslane)	Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes.

	Töövahendite ja töökoha korrastamise õiged töövõtted. Meedia kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid.	
2. KLASS		
Visuaalne kirjaoskus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. 2) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned. 3) Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid. 4) Uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle.	Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel. Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmine suuruse, asukoha ja värvi abil. Oma tööde esitlemine ja selgituste andmine. Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.	Geomeetrilistest kujunditest pildi loomine.
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned.	Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning töövahendid (nt joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž,	Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine.

2) Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid.	pildistamine, vormimine jne). Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine. Maal – tempera. Skulptuur - seisvad figuurid materjali lisamisega. Graafika – monotüüpia jt erinevad tõmmised.	
Disain ja disainiprotsess		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. 2) Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine. Märk – liiklusmärkide keel. Kiri – dekoratiivkiri kingipakil.	Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töödes.
Kunsti, kultuuri ja ühiskonna seosed		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes. 2) Oskab nimetada Eesti kunstnikke, lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte.	Kunstiteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, ajaloolised kunstitehnikad ja materjalid. Lähiümbruse loodus ja ehituskunst. Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad.	Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja nende üle arutlemine.

3) Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	Eesti ja maailm – lossid, kindlused ja mõisahooned Rahvakunst – talu ja taluriistad. Vana ja uue võrdlemine. Meedia kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid. Piltjutustuse kujundamine (nt foto sidumine joonistuste ja tekstiga). E-kaart.	
3. KLASS		
Visuaalne kirjaoskus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned. 2) Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid. 3) Uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle.	Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel. Maastik kevadel, suvel, sügisel ja talvel. Esimesed katsetused kujutamisel natuurist. Dünaamiline kriipsujuku liikumise kavandamine.	Plasttaarast, karpidest loomade vms meisterdamine.
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua	Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning töövahendid (nt	Maal – akvarell, pastell. Skulptuur – voolimine ühest tükist, ilma juurde lisamata.

kujutatava iseloomulikud jooned.	joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž, pildistamine, vormimine jne).	
2) Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid.	Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.	
Disain ja disainiprotsess		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. 2) Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine. Ideede selgitamine ja vormistamine jooniste ja makettidena tulenevalt situatsiooni kirjeldavast lähteülesandest. Vormi ja funktsiooni seos. Märk – stilisatsioon. Kiri – šrifti valik vastavalt ülesandele.	Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töödes.
Kunsti, kultuuri ja ühiskonna seosed		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes.	Kunstiteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, ajaloolised kunstitehnikad ja materjalid. Lähiümbruse loodus ja	Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja nende üle arutlemine.

2) Oskab nimetada Eesti kunstnikke, lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte. 3) Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	ehituskunst. Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad. Kunstiteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ning mõju igapäevaelus. Pildilised jutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon. Eesti ja maailm – lähikonna kunstigaleriide ja muuseumide asukoht ja funktsioonid. Rahvakunst – kindamustrid, sokisääred jms. Tegelikkuse ja virtuaalsete keskkondade võrdlus. Meedia kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid. Uue tähenduse andmine asjadele või kujutatava konteksti muutmisega (nt juurviljadest tegelased tervisliku toitumise videos).	
--	---	--

II KOOLIASTE AINEKAVA

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) tõlgendab visuaalseid kujutisi oma kogemuse ja õpitu piires;
- 2) teab autorsuse üldisi põhimõtteid;
- 3) kasutab õpetaja juhendamisel osalist disainimist probleemi lahendamiseks kestlikult;
- 4) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka uurides ja kavandades, kasutades ning põhjendades eri tehnikavõtteid ja kompositsiooni;
- 5) analüüsib oma teost ja tööd;

6) arutleb loodu üle, seostades loomingut oma kogemuse piires teiste eluvaldkondadega.

II KOOLIASTE ÕPITULEMUSED

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

- 1) rakendab ja kirjeldab eakohaselt visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (teabegraafikat: silte, kaarte, infograafikat; õpikute illustratsioone, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknaid, internetikeskkondi, ehitatud keskkondi, esemelist tänapäeva ja pärimuskultuuri);
- 2) kasutab olulisemaid õpitud kunstimõisteid ja teab kunstnikke;
- 3) käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info;
- 4) mõistab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;
- 5) märkab, kirjeldab ning mõtestab nüüdisaegsete ja ajalooliste tarbeesemete ning hoonete erinevusi;
- 6) märkab ning kirjeldab iseseisvalt seost tarbeeseme või ruumi/hoone suuruse, vormi, materjali ja otstarbe vahel;
- 7) rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava.

Plaanimine ja ideede arendamine

- 1) lahendab õpetaja esitatud probleemi, läbides kõiki disainiprotsessi etappe ning toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele;
- 2) kavandab enda idee või teose; teab, et kavand on üldistatud, ülevaatlik ja visandlik. **Loomine**
- 1) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ning uurides ja kavandades;
- 2) teeb õpetaja abiga põhjendatud valikuid õpitud kunstitehnikate ja töövõtete, materjalide ning kompositsioonipõhimõtete hulgast.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

- 1) analüüsib loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle isiklikult positsioonilt, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt;
- 2) selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd, tuues esile töökäigu ning põhjendades oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid;
- 3) annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis; põhjendab oma arvamust.

4. KLASS

Visuaalne kirjaoskus

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktiline töö
--------------	-------------------------	----------------

1) Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. 2) Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne). 3) Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt.	Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks. Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. Liikumise kujutamine.	Kubistlikus stiilis pilt.
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. 2) Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, jne).	Maali, joonistuse, kollaaži, skulptuuri, foto, video, tehnikad ning töövõtted.	Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine.
Disain ja disainiprotsess		

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. 2) Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto). 3) Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda. 4) Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.	Disaini baaselemendid. Funktsionaalne värv, vorm ja materjal. Disaini uurimine, väljaselgitamine, ettepanekute tegemine, kavandamine. Lahenduspakkumine. Tarbeesemed ja levinumad materjalid. Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi.	Koomiks või reklaam.
Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid. 2) Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid.	Kunstiga seotud elukutsed: kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator. Kunstiajalugu. Kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (foneetiline	Linnaruumi detailide, märkide ja kirjade kogumine (pildistamine) ja analüüsimine.

3) Oskab uurimise käigus leida eri teabeallikatest ainealast infot.	kiri, piltkiri, rooma ja araabia numbrid.	
4) Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.	Esiaja kunst (pisiplastika, kaljujoonised, koopamaalid).	
5) Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid.	Eesti mõisaarhitektuur. Eesti taluarhitektuur.	
6) Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid. Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.	Pärimuskultuur. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis.	
7) Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.		
Kunst ja kultuur ühiskonnas		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid.	Jätkusuutlik mõtteviis.	Teabe otsimine ja infokeskkonnas.
2) Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid. Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja	Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine. Teabe otsimine ja infokeskkonnad.	Õppekäik muuseumis.

virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.	Muuseumide ja galeriide kodulehed.	
3) Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.	Kunstielu. Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised. Autorsus ja autoriõigused. Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine.	
5. KLASS		
Visuaalne kirjaoskus (jutustus, teose, mõte)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. 2) Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne).	Lugude, sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid läbi aegade. Piltjutustustes plaanide vaheldus, meeleolu loomine: • koomiks • reklaam • fotoseeria.	Segatehnika. Kollaaž. Skulptuur (foolium, paber). Looduslike- ja tehismaterjalide kasutamine. Joonistamine erinevatel fakteeridel. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliatsiga. Joonistamine sõe, tindipliatsite, markeriga. grafiitpliatsite tähistused arvuti joonistusprogrammid. Olulisemad pilditöötlusvõtted

3) Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.		oma nutiseadme kaamera funktsioonide tundma õppimine.
4) Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.		
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus (kujutamisiisid, ruum, värv, kompositsioon)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne). 2) Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.	Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted. Täisfiguuri proportsioonid. Esemete kujutamine vaatluse järgi, arvestades nende kuju, suurussuhteid ja paiknemist üksteise ja vaataja suhtes: • figuuride joonistamine • natüürmort • loodusmaal. Kompositsioon. Sümmeetria ja asümmeetria • notan • muster Värv, valgus, vari, poolvari Piiratud arv värvidega maalimine. Monokroomselt maalimine või joonistamine, kollaaž. • notan	Töö joonlauaga, mõõtine. Joonistamine erinevatel fakteeridel. Segatehnika Kollaaž Skulptuur (foolium, paber) Looduslike- ja tehismaterjalide kasutamine. Maalimine akvarellidega, guaššidega, akrüülidega. Tööd värvi- ja viltpliatsitega. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliatsiga. Joonistamine söe, tindipliatsite, markeriga. grafiitpliatsite tähistused arvuti joonistusprogrammid. Olulisemad pilditötlusvõtted oma nutiseadme kaamera funktsioonide tundma õppimine.

	• natüürmort Perspektiiv. Ruumilises pildil, esemete mahulisuse kujutamine. ühepunkti perspektiiv ruumis (okenaarium, museum) • kuup • püramiid	Kunstitehnikate loov kasutamine, eksperimenteerimine. Maalimine akvarellidega, guaššidega, akrüülidega. Tööd värvi- ja viltpliiatsitega.
Disain ja disainiprotsess (tarbevormid, graafiline disain, keskkonnad)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu. Kunstikultuur Erinevad mineviku ja ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja võrdlemine. Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses. Foto, digitaal-graafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel. Kiri – šrifti ja pildi sidumine tervikuks. Kiri – trüki- ja muude tähtede kujundamine. Märk – märk kui sümbol (nt sodiaagimärgid). skulptuur,	Disain igapäevaelus, trüki, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Funktsionaalne värv, vorm ja materjal - tarbeesmete puhul. Graafilise kujunduse baasvõtted. Funktsionaalne värv, vorm ja materjal - tarbeesmete puhul. Disaini osad ja liigid. Materjal. Kavandamine ja visualiseerimine. Tootedisain. Kavand, visand, moodboard.	Visandamine ja kavandamine. Ideed ja nende edasi arendamine. Ruumiliste kompositsioonide või makettide valmistamine.

foto, digitaalkraafika, animatsioon jne). 2) Oskab uurimise käigus leida eri teabeallikatest ainealast infot. 3) Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt. 4) Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.		
Kunstimaailm (kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud. Kunst ja kultuur ühiskonnas)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid. 2) Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid. 3) Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.	Kunstiga seotud elukutsed. Kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator. Kunstiajalugu. Kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (piltkiri, rooma ja araabia numbrid). Esiaja kunst (kaljujoonised, koopamaalid). Keskaja kunst Eestis (kirikud, linnused, Tallinna vanalinn). Taluarhitektuur. Jätkusuutlik mõtteviis.	Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine; kunstiteoste vaatamine, analüüsimine ja nende üle arutlemine; ainealase terminoloogia kasutamine. Peamiste kunstitehnikate ja žanrite eristamine. Teose originaali ja selle reproduktsiooni eristamine. Ainealaste mõistete kasutamine. Kunstniku professiooni ning erinevate erialadega tutvumine.

4) Tegutseb eetilisel ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.	Töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine. Teabe otsimine ja infokeskkonnad. Muuseumide ja galeriide kodulehed. . Kunstielu. Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused Autorsus ja autoriõigused. Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine. Kunstimälestiste ja autoriõiguste kaitse. Muuseumide ja galeriide funktsioonid (tutvustamine, säilitamine, uurimine, restaureerimine, ost-müük). Teose vormistamisvõimalused: raam.	Arvutimängude, telefonimängude, koomiksiste, multifilmide pildikeele uurimine ja võrdlemine. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Pildilise info ja näidiste kasutamine loominguliselt. Kunstnike, kunstiteoste, stiilide kohta ise lisainfo otsimine. Oma teoste esitlemine, töö teema või mõtte sõnastamine. Töötamine iseseisvalt ja rühmas - üksteisega arvestamine ja kompromisside saavutamine. Oma tugevuste ja nõrkuste teadvustamine.
---	---	--

6. KLASS

Visuaalne kirjaoskus (jutustus, teose, mõte)

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid. 2) Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades	Lugude, sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid läbi aegade. Kaardid, õpikute illustratsioonid.	.

kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. 3) Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt. 4) Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.	Teksti põhjal illustratsiooni kujundamine. Tekst sünnipäeva-, jõulu-, emadepäeva kaardil	
Kunstitehnikad ja loominguine eneseväljendus (kujutamiskiisid, ruum, värv, kompositsioon)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. 2) Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne).	Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted. Inimeste eripära (vanus, rahvus) kujutamine lihtsustatult. Liikumise mulje loomine. Läbilõige või osaline lõige. • portree joonistamine • inimene liikumises • geomeetrilised kujundid Kompositsioon. Piiratud- ja piiramata pinnad.	Töö joonalaaua ja sirkliga, abijooned joonistamisel. Joonistamine erinevatel faktuuridel. Maalimine akvarellidega, guaššidega, akrüülidega. Tööd värvi- ja viltpliiatsitega. Segatehnika. Kollaaž. Skulptuur (foolium, paber). Looduslike- ja tehismaterjalide kasutamine. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsiga. Joonistamine söe, tindipliiatsite, markeriga.

	ornamendid (Vana-Kreeka vaasid). Värv, valgus, vari, poolvari. Soojad- ja külmad toonid. Varju tekkimine: langev vari. siluetid taimed klassi aknalaua. Perspektiiv. Erineva vaatepunkt: konna- ja linnuperspektiiv, esemed ees ja taga, ellis. suurlinn (tänavamärgistus, loodus, masinad, inimesed, aastaag, öö või päev).	grafiitpliiatsite tähistused arvuti joonistusprogrammid. Olulisemad pilditöötlusvõtted oma nutiseadme kaamera funktsioonide tundma õppimine. Kunstitehnikate loov kasutamine, eksperimenteerimine.
Disain ja disainiprotsess (tarbevormid, graafiline disain, keskkonnad)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. 2) Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid. 3) Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.	Disain igapäevaelus, trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Graafilise kujunduse baasvõtted. Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus (tuntud tootemargid, uus vorm, materjal). Disaini osad ja liigid. Materjal. Kavandamine ja visualiseerimine. Sama funktsiooniga esemete disaini võrdlus.	Visandamine ja kavandamine. Ideed ja nende edasi arendamine. Ruumiliste kompositsioonide või makettide valmistamine.
Kunstimaailm (kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud. Kunst ja kultuur ühiskonnas).		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd

1) Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid. 2) Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid. Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid. 3) Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästval. 4) Tegutseb eetilisel ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.	Kunstiga seotud elukutsed. Kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator. Kunstiajalugu. Kirjasüsteemid stiliseeritud tag'id. Varased tsivilisatsioonid (Mesopotaamia, Egiptus). Antiikaja kunst Kreekas ja Roomas (templiehitus, teatrid, skulptuurid, monumendid). Mõisaarhitektuur. Jätkusuutlik mõtteviis. Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine. Teabe otsimine ja infokeskkonnad. Muuseumide ja galeriide kodulehed. Kunstielu. Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused. Autor, autoriõigused. Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamineviitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine.	Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine; kunstiteoste vaatamine, analüüsimine ja nende üle arutlemine; ainealase terminoloogia kasutamine. Peamiste kunstitehnikate ja žanrite eristamine. Teose originaali ja selle reproduktsiooni eristamine. Ainealaste mõistete kasutamine. Kunstniku professiooni ning erinevate erialadega tutvumine. Arvutimängude, telefonimängude, koomiksiste, multifilmide pildikeele uurimine ja võrdlemine. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Pildilise info ja näidiste kasutamine loominguliselt. Kunstnike, kunstiteoste, stiilide kohta ise lisainfo otsimine. Oma teoste esitlemine, töö teema või mõtte sõnastamine. Teose vormistamisvõimalused : raam. Töötamine iseseisvalt ja rühmas - oma tugevuste ja nõrkuste teadvustamine.
---	--	--

	Kunstimälestiste ja autoriõiguste kaitse. Muuseumide ja galeriide funktsioonid (tutvustamine, säilitamine, uurimine, restaureerimine, ost-müük).	
III KOOLIASTE		
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud Õpilane. 1) analüüsib õpetaja abiga enne kasutamist visuaalseid kujutisi, jooniseid, skeeme ja sümbboleid; 2) käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades enamasti turvaliselt, arvestab visuaalseid kujutisi luues ja kasutades autorsust; 3) rakendab õpetaja abiga uurimismeetodeid teoreetiliste, kunstitööde või disainiobjektide loomisel; 4) katsetab, julgeb eksida ja töö käigus langetada otsuseid õpetaja abiga; 5) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid ja väljapanekuid, uurides ning teadlikult kavandades, valides ja rakendades protsessi käigus sihipäraselt materjale, tehnika- ja töövõtteid ning kompositsiooni põhimõtteid; 6) analüüsib õpetaja toel loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt.		
7. KLASS		
Visuaalne kirjaoskus (jutustus, teose, mõte)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. 2) Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille	Lugude, sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid läbi aegade. Värvisümboolika, tuntumad sümbolid. kaitsvad sümbolid (hamsa), õnne sümbolid.	

eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus.		
3) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.		
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus (kujutamisiisid, ruum, värv, kompositsioon)		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd
1) Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. 2) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.	Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted. Vormide lihtsustamine: • op-kunst • kubism • popkunst. Kompositsioon. Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan. • Loodusmaal. Värv, valgus, vari, poolvari. Pildi värvianalüüs. Erinevad värvinimed. Perspektiiv. Õhu- ja värvi- perspektiiv. Joon-perspektiiv ühe koondpunktiga. oma nime kujundamine:	Visandid abivahendina. Erinevad joonistus- ja maalitehnikad, trükitehnikad. Oma idee teostamiseks sobivate vahendite, tehnoloogiate ja väljundite kasutamine (arvuti, nutitelefon, tahvelarvuti, installatsioon, assamblaaž jne). Skulptuur (papp, plastid, puit, traat). Kollaaž. Assamblaaž. Installatsioon. Maalimine akvarellidega, guaššidega, akrüülidega. Tööd värvi- ja viltpliiatsitega. Trükipaku meisterdamine olemasolevatest vahenditest. Trükimustrid, trükkimine erinevatele materjalidele.

	välisruum.	Paljundusgraafika tutvustamine. Foto protsessi osana. Sama objekti jäädvustamine erinevas kontekstis. Sündmused ja lood lähtepunktina uue teose loomisel. Lähtuvalt ideest ja eesmärgist loovtöö tehnikate, materjali valmimine.
Disain ja disainiprotsess		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. 2) Rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. 3) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid. 4) Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte	Disain igapäevaelus, trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Graafilise kujunduse baasvõtted. Kujunduse läbiv stiil. Teksti ja pildi koosmõju (pakend, infoleht, raamatukaas jne). Kirjakunst. Märk ja sümbol (logo, piktogramm jne). Disaini osad ja liigid. Materjal. Kavandamine ja visualiseerimine. Kirjatüübi valik vastavalt kontekstile.	Disainiprotsess - probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.

eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus. 5) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.		
Kunstimaailm (kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud. Kunst ja kultuur ühiskonnas).		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut. 2) Analüüsib eri ajastute kunstiteoseid nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust. 3) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda	Kunstiga seotud elukutsed. Konservator, kuraator, kujundaja, toimetaja, disainer. Kunstiajalugu. Keskaja arhitektuur Eestis: gooti ja romaani kirikuarhitektuur. Ehitusplastika, vitraažid. Islami kunst: ornamendid. Kõrgrenessansi kunstnikud (Leonardo, Raffael, Michelangelo). Klassitsism: valitsushooned Euroopas ja Ameerikas Realism maalikunstis	Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine; kunstiteoste vaatamine, analüüsimine ja nende üle arutlemine; ainealase terminoloogia kasutamine. Kunstiteoste analüüs, arvestades sisu, vormi, konteksti, otstarvet. Näituse kohta arvamuse avalduse kirjutamine. Peamiste kunstitehnikate ja žanrite eristamine. Teose originaali ja selle reproduktsiooni eristamine. Ainealaste mõistete kasutamine.

eetilisuse ja turvalisuse seisukohast. 4) Rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. 5) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid. 6) Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilisuse seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus.	Modernism 19. sajandi lõpu maal (sümbolism, juugend). Jätkusuutlik mõtteviis. Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine. Teabe otsimine ja infokeskkonnad Muuseumide ja galeriide kodulehed. Google'i pildiotsing (Veebi)entsüklopeediad ja andmebaasid. Kunstielu. Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused. Autorsus ja autoriõigused. Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine. Kunstimälestiste ja autoriõiguste kaitse. Muuseumide ja galeriide funktsioonid (tutvustamine, säilitamine, uurimine, restaureerimine, ost-müük).	Kunstniku professiooni ning erinevate erialadega tutvumine. Filmide, reklaamides visuaalide uurimine. Suhtluskeskkondades enese esitlemise (portreteerimise) võrdlemine. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Pildilise info ja näidiste kasutamine loominguliselt. Kunstnike, kunstiteoste, stiilide kohta ise lisainfo otsimine. Kuidas korraldada isikunäitust? Millega peab arvestama? (valgus, heli, ruumi iseärasused - meie kooli seinad jm). Oma töö kontseptsiooni selgitamine, valikute põhjendamine. Digitaalne näitus. Erinevate rollide- ja töö jaotamine rühmas, aja planeerimine, üksteise aitamine, üksteisele töövõtete õpetamine. Loovtegevuste väärtustamine eneseväljendusvahendina. Maailmakultuuri mitmekesisuse väärtustamine. Autorikaitse reeglite teadvustamine ja arvestamine.
---	---	---

8. KLASS		
Visuaalne kirjaoskus (jutustus, teose, mõte)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. 2) Rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid. 3) Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus. 4) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite	Lugude, sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid läbi aegade. Reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad. Valitud reklaami analüüs, kujundamine (kalligraafia). Sümbolite tähenduse muutmine (nt vikerkaar, viisnurk).	

ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.		
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus (kujutamiskiivid, ruum, värv, kompositsioon).		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. 2) Esitleb enda loovtööde tulemusi ja põhjendab valikuid, tõlgendab kaaslaste loovtöid. 3) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisevormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.	Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted. Vormide allutamine kindlale stiilile. Vormide deformeerimine. Kubism. Puäntillism. Kompositsioon Kompositsiooniskeemid (kolmnurk, diagonaal, kuldloige). Värv, valgus, vari, poolvari. Värv ja värvus. Värviline valgus (värvilise valguse põhivärvid). Varju värvid (maalidel, fotodel, looduses). Vari kompositsiooni elemendina. Perspektiiv Joon-perspektiiv ühe koondpunktiga. Siseruum, esemed ruumis.	Visandid abivahendina. Erinevad joonistus- ja maalitehnikad, trükitehnikad. Oma idee teostamiseks sobivate vahendite, tehnoloogiate ja väljundite kasutamine (arvuti, nutitelefon, tahvelarvuti, installatsioon, assamblee jne). Skulptuur (papp, plastid, puit, traat). Kollaaž. Assamblee. Installatsioon. Maalimine akvarellidega, guasšidega, akrüülidega. Tööd värvi- ja viltpliiatsitega. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsiga. Joonistamine söe, tindipliiatsite, markeriga. grafiitpliiatsite tähistused arvuti joonistusprogrammide. Trükipaku meisterdamine olemasolevatest vahenditest. Trükimustrid, trükkimine erinevatele materjalidele.

		Paljundusgraafika tutvustamine. Foto protsessi osana. Sama objekti jäädvustamine erinevas kontekstis. Sündmused ja lood lähtepunktina uue teose loomisel. Lähtuvalt ideest ja eesmärgist loovtöö tehnikate, materjali valmimine.
Disain ja disainiprotsess (tarbevormid, graafiline disain, keskkonnad).		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid. 2) Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus. 3) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle,	Disain igapäevaelus, trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Graafilise kujunduse baasvõtted. Olulisemad arhitektuuri ja disaini näited Eestis. Disain linnaruumis. Komplekt (nt mööbel, serviis). Disaini osad ja 35igiid. Materjal. Kavandamine ja visualiseerimine. Disain kui probleemilahendus.	Disainiprotsess - probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.

hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.		
Kunstimaailm (kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud). Kunst ja kultuur ühiskonnas.		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut. 2) Analüüsib eri ajastute kunstiteoseid nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust. 3) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast. 4) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.	Kunstiga seotud elukutsed. Konservaator, kuraator, kujundaja, toimetaja, disainer. Kunstiajalugu. Keskaja arhitektuur Euroopas: gooti ja romaani kirikuarhitektuur. Barokk-kunst Euroopa õukondades. Realism maalikunstis Modernism 19. sajandi lõpu maal (impressionism, postimpressionism). Tehnoloogia areng. Jätkusuutlik mõtteviis. Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine. Teabe otsimine ja infokeskkonnad. Muuseumide ja galeriide kodulehed. Google'i pilditsing (Veebi)entsüklopeediad ja andmebaasid. Kunstiülu.	Kunstiteoste analüüs, arvestades sisu, vormi, konteksti, otstarvet. Näituse kohta arvamuse avalduse kirjutamine. Filmide, reklaamides visuaalide uurimine. Suhtluskeskkondades enese esitlemise (portreteerimise) võrdlemine. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Pildilise info ja näidiste kasutamine loominguliselt. Kunstnike, kunstiteoste, stiilide kohta ise lisainfo otsimine. Kuidas korraldada isikunäitust? Millega peab arvestama? (valgus, heli, ruumi iseärasused - meie kooli seinad jm). Oma töö kontseptsiooni selgitamine, valikute põhjendamine. Digitaalne näitus. Erinevate rollide- ja töö jaotamine rühmas, aja planeerimine, üksteise aitamine, üksteisele töövõtete õpetamine.

5) Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilisuse seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus.	Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused. Autorsus ja autoriõigused. Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine. Kunstimälestiste ja autoriõiguste kaitse. Autoriõiguste kaitsmise probleemidest.	Loovtegevuste väärtustamine eneseväljendusvahendina. Maailmakultuuri mitmekesisuse väärtustamine. Autorikaitse reeglite teadvustamine ja arvestamine.
---	--	---

9. KLASS

Visuaalne kirjaoskus (jutustus, teose, mõte).

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. 2) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid. 3) Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse,	Lugude, sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid läbi aegade. Allegooria ja tsitaat kunstis. Metafoorid reklaamis.	

ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus. 4) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.		
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus (kujutamisi viisid, ruum, värv, kompositsioon).		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. 2) Esitleb enda loovtööde tulemusi ja põhjendab valikuid. 3) Tõlgendab kaaslaste loovtöid. 4) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.	Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted. Realism, abstraksionism, liikumis illusioonid (futurism, animeerimine). Kompositsioon. Kompositsiooni elemendid ja teose ülesehitus ruumilises teoses: • arhitektuur • disain Värv, valgus, vari, poolvari. Külmad-soojad-, kerged-rasked värvid. Esemete modelleerimine pinnal valguse ja varjuga. Perspektiiv.	Visandid abivahendina. Erinevad joonistus- ja maalitehnikad, trükitehnikad. Oma idee teostamiseks sobivate vahendite, tehnoloogiate ja väljundite kasutamine (arvuti, nutitelefon, tahvelarvuti, installatsioon, assamblee jne). Skulptuur (papp, plastid, puit, traat). Kollaaž. Assamblee. Installatsioon. Maalimine akvarellidega, gvaššidega, akrüülidega. Tööd värvi- ja viltpliiatsitega. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsiga.

	Perspektiiv kahe koondpunktiga. Maastik, honed.	Joonistamine sõe, tindipliiatsite, markeriga. grafiitpliiatsite tähistused arvuti joonistusprogrammid. Trükipaku meisterdamine olemasolevatest vahenditest. Trükimustrid, trükkimine erinevatele materjalidele. Paljundusgraafika tutvustamine. Foto protsessi osana. Sama objekti jäädvustamine erinevas kontekstis. Sündmused ja lood lähtepunktina uue teose loomisel. Lähtuvalt ideest ja eesmärgist loovtöö tehnikate, materjali valmimine.
Disain ja disainiprotsess (tarbevormid, graafiline disain, keskkonnad).		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. 2) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu	Disain igapäevaelus, trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Graafilise kujunduse baasvõtted. Disaini valdkonnad: graafiline, ruum, maastik, tarbekunst, toote-, moe- ja autodisain jne. Rahvusvahelised suundumused (elustiil, minimalism, ökostiil, diy). Disaini osad ja liigid. Materjal. Kavandamine ja visualiseerimine.	Disainiprotsess - probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.

väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.	Visuaalse reklaamisihtrupi arvestamine kujundamisel.	
Kunstimaailm (kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud. Kunst ja kultuur ühiskonnas)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
	Kunstiga seotud elukutsed. Konservaator, kuraator, kujundaja, toimetaja, disainer. Kunstiajalugu. Nüüdiskunst vastavalt aktuaalsetele teemadele, kohalikele näitustele või loodud teostele. Tegevuskunst (<i>happening, performance</i>). Jätkusuutlik mõtteviis Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine. Teabe otsimine ja infokeskkonnad. Muuseumide ja galeriide kodulehed. Google'i pilditsing (Veebi)entsüklopeediad ja andmebaasid. Kunstiülu. Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused. Autorsus ja autoriõigused. Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise	Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine; kunstimeoste vaatamine, analüüsimine ja nende üle arutlemine; ainealase terminoloogia kasutamine. Kunstimeoste analüüs, arvestades sisu, vormi, konteksti, otstarvet. Näituse kohta arvamuse avalduse kirjutamine. Filmide, reklaamides visuaalide uurimine. Suhtluskeskkonnades enese esitlemise (portreteerimise) võrdlemine. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Pildilise info ja näidiste kasutamine loominguliselt. Kunstnike, kunstimeoste, stiilide kohta ise lisainfo otsimine. Kuidas korraldada isikunäitust? Millega peab arvestama? (valgus, heli, ruumi iseärasused - meie kooli seinad jm). Oma töö kontseptsiooni selgitamine, valikute põhjendamine.

	salvestamine ja jagamine, viitamine. Kunstimälestiste ja autoriõiguste kaitse. Restaureerimine, renoveerimine ja konserveerimine. Video: näituse teisaldamine teise muuseumisse.	Digitaalne näitus. Erinevate rollide- ja töö jaotamine rühmas, aja planeerimine, üksteise aitamine, üksteisele töövõtete õpetamine.
Põhimõisted Täisfiguur, siluett, portree, läbilõige, natüürmort, kompositsioon, visand, eskiis, skits, krokii, illustratsioon, perspektiiv, horisont, skulptuur, ümarplastika, reljeef, abstraktne, arhitektuur, graafika-kõrgtrükk, motiiv, koloriit, moodboard, storyboard, kollaaž, mosaiik, makett, kalligraafia.		

2.2. MUUSIKA

2.2.1. Õppeaine kirjeldus

Muusikal kui universaalsel suhtlusvahendil on läbi aegade olnud tähtis osa laste ja noorte vaimsel, moraalsel ning esteetilisel kasvatamisel. Muusikaõpetuse taotlus on luua muusikateadmiste, -oskuste ja -kogemuste süsteem. Üldhariduskooli muusikaõpetuse eesmärk on tekitada huvi muusika ja musitseerimise vastu ning kujundada harmoonilist ja loovat isiksust. Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad *Zoltán Kodály* meetodile ja *Carl Orffi* pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele. Muusikaga tegelemine rikastab tundeelu, kujundab esteetilisi hoiakuid ja kultuurilisi tõekspidamisi. Muusikaõpetuse kaudu luuakse võimalused muusikaoskuste arenguks, avatakse ja avardatakse muusikaga tegelemise viise ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid ja muusikamaitset. Muusikaõpetuses tähtsustatakse:

- 1) ühislaulmist kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist väljendust ja edasikandjat;
- 2) loomingulist eneseväljendust;
- 3) õpilase loova ja kriitilise mõtlemise arengu toetamist;
- 4) õpilase isiklikku suhet muusikaga ning muusikalise suhtlemise rolli vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena;

5) muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilis-esteetiliste väärtushinnangute kujunemisel; 6) õppija huvi ja isikupära. Muusika õppeaine sisuks on musitseerimine (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, omalooming), muusika kuulamine ja muusikalugu, muusikaline kirjaoskus ning õppekäigud.

Muusikaõpetuse kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi:

1) laulmine, 2) pillimäng, 3) muusikaline liikumine, 4) omalooming, 5) muusika kuulamine. Muusikaõpetuse lahutamatu osa on muusikaline eneseväljendus, millega arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ning koos musitseerimiseks ja loominguks eneseväljenduseks. Musitseerimine on keskne tegevus muusikateadmiste ja -oskuste omandamiseks ning loova ja harmoonilise isiksuse kujunemiseks. Rühmas või üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, hoolivust, paindlikkust ja tundetarkust ning juhitakse õpilaste enesehinnangut ja õpimotivatsiooni. Ühislaulmise ning koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse rahvuslikku eneseteadvust ja isamaa-armastust. Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, saadete, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise ja tekstide loomisega, mille käigus luuakse võimalused muusikalise eneseväljenduse ja esinemisjulguse kujunemiseks ning arenemiseks. Omaloomingulises tegevuses rakendatakse ja kinnistatakse muusikateadmisi ja -oskusi. Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse muusika väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete ning omandatakse kultuuriloolisi teadmisi.

I KOOLIASTE

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

I kooliastme lõpetaja:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja pillimängust, omaloomingust ja muusikalisest liikumisest ning muusika kuulamisest;
- 2) saab esmase ühislaulmise ja koorilaulu kogemuse ning pillimänguoskused;
- 3) kuulab keskendunult muusikat, enda ja kaaslaste muusikaesitusi ning avaldab selle kohta oma arvamust;
- 4) mängib loomeideedega ning katsetab musitseerimisel erinevaid muusika väljendusvahendeid;
- 5) rakendab omandatud muusikateadmisi ja -oskusi muusikategevustes, sh muusikalist kirjaoskust (helivältused, rütmid ja pausid:

2- ja 3-osaline taktimõõt; JO- ja RA-astmerida, JO-võti; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).

1. KLASS		
Laulmine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) on harjunud laulma sirge selja, püstise pea ja avatud suuga julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga kooris (kogu klassiga), ansamblis ja/või üksi; võtab osa ühislaulmisest; 2) väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; pöörab tähelepanu lauldava laulu sõnadele; 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule; 4) laulab peast I kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kevadel“ ehk „Juba linnukesed...“ (eesti rahvaviis / J. H. Hermann ja P. Tekkel); 5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga; 6) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivas tessituuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO, MI ja RA; teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi laulmisel.	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Interpretatsioon. Muusikaline kirjaoskus. Noodist laulmine. Vorm. Relatiivsed astmed ja astmemudelid: SO, MI, RA. Mudellaulud. Põhimõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, regilaul, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes, vaibudes.	Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne). Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. Osalemine koolikoori tegevuses.
Lõiming teiste ainetega		

Eesti keel. Keskendunud kuulamise harjutamine; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; helide, häälte ja häälikute eristamine häälemängude kaudu; häälikupikkuste tajumine rütmide abil, hääldustugevuse korrigeerimine; sõnade silbitamine laulusõnades; teksti rühmitamine (salm ja refrään); laulusõnade ladus lugemine ja tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine.

Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Tervis, hääle tekitamine ja kuulmine, häälehoid, loomuliku kehahoiu jälgimine laulmisel, pulss (meetrum).

Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine.

Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid ostinato'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi; 2) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel.	Kehapill. Rütmipillid. Plaatpillid. Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme, rütmifiguure ja pausi Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris (kogu klassiga), ansamblis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii enda kui ka teiste pillimängu. Põhimõisted meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt,	Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmimängud. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Rütmi- ja fantaasiapillide meisterdamine.

	lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, helilooja, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes, vaibudes, kehapill, rütmipillid, plaatpillid.	
Lõiming teiste ainetega Tööõpetus. Rütmipillide valmistamine looduslikest, taaskasutatavatest vm materjalidest, nende kaunistuselementide kavandamine ja teostamine. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid. Koolis olemasolevate rütmi- ja plaatpillide materjalide tundma õppimine. Töövahendite korrashoid ja tööohutus.		
Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; 2) tajub ja tunnetab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid: rütme, rütmifiguure ja pausi, erinevaid temposid; 3) tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja pausiga Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Põhimõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak.	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust(vormi). Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.
Lõiming teiste õppeainetega		

Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; rahvatantsud, laulu- ja ringmängud, liikumine muusika saatel ja muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri põhjal (liikumine ja kultuur, liikumisoskus, vaimne ja kehaline tasakaal); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes, hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordinatsioon; tempo (kehaline aktiivsus); mäng kehapillil.

Matemaatika. Loendamine ja järgarvude kasutamine (nt õige takti või noodirea leidmisel) ja arvude võrdlemine; klassi paarideks või rühmadeks jagamine; mõõtmine (ajaühikud, sh meetrumilööök); lihtsa võrrandi koostamine (nt tühjade taktiosade täitmine rütmidega); geomeetrilised kujundid (rütmipillide kuju ja suuruse kirjeldamine ja võrdlemine); rivi (sirgjoone), sõõri (ringjoone) vm kujundite moodustamine esinemisel või laulumängude mängimisel); märgid <, > *versus crescendo ja diminuendo*.

Muusikaline omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel; 6) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI ja RA ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.	Laulmine. Pillimäng. Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi ♩ ♪ ♫ ♮ Põhimõisted: meetrum, tempo, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, laul, muusikapala, salm, refrään, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, piano (vaikselt), valjult (forte), valjenedes, vaibudes.	Õpitud astmete tuginedes meloodia improviseerimine. Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmekas esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine kunstitöodes.

Lõiming teiste õppeainetega

Loodusõpetus. Inimese meeled: loodushelide kuulamine ja eristamine. Aastaajad: laulud erinevatest aastaegadest ja kalendritähtpäevadest. Arutelu aastaegade vaheldumisega seonduvate muutuste üle looduses ja seoste loomine helilooja poolt loodud muusikaga. Linnu- ja loomariik muusikas. Laulud loodusest ja looduses toimuvast, inimesest ja inimesega seotud eluvaldkondadest, taimedest, kodu- ja metsloomadest. Rütmipillide valmistamine looduslikest materjalidest: puud, kivimid, liiv jm. Puidu omadused ja tähtsus. Säästev eluviis, taaskasutus. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Looduse, lindude ja loomade häälte jäljendamine oma hääle, kehapilli, rütmipillide ja/või plaatpillidega. Looduse, lindude ja loomade jäljendamine tantsudes. Kodu ja kodumaa: Eestimaa loodus ja kodumaaga seotud sümbolika.

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Pillide kujutamine kunstitöodes. Enda valmistatud rütmipillide värvimine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid.

Muusika kuulamine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara; 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit. 3) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala); 4) on tutvunud eesti rahvapillidega ja kirjeldab neid.	Autorid. Eesti rahvamuusika. Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Muusika väljendusvahendid. Kontsert. Põhimõisted: laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, kontsert ja publik, koor, orkester, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes ja vaibudes, kõrged ja madalad helikõrgused.	Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. Väljendab muusikapala karakterit kunstiteose kaudu. Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).

Lõiming teiste õppeainetega

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Pillide kujutamine kunstitöodes. Enda valmistatud rütmipillide värvimine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid.

2. KLASS

Laulmine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) oskab lauldes hoida loomulikku kehahoidu; on tutvunud laulmisele omaste hingamispõhimõtetega; laulab vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris; 2) väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; loeb iseseisvalt noodist laulusõnu; 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule; 4) laulab peast I kooliastme ühislause: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu koduke“ (muusika ja sõnad A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus / J. Oro); „Rongisõit“ (G. Ernesaks / E. Niit); 5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga; 6) mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivad tessituuris astmemudeleid, kasutades	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Interpretatsioon. Muusikaline kirjaoskus. Noodist laulmine. Vorm. Relatiivsed astmed ja astmemudelid: SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RAI ja (alumine) SOI (pentatoonika). Mudellaulud. Põhimõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, viis (meloodia), salm, refrään, esimene ja teine volt, fermaat, latern, segno, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes, vaibudes.	Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne). Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. Osalemine koolikoori tegevuses.

astmeid SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RAI ja (alumine) SOI (pentatoonika); kinnistab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.		
Lõiming teiste õppeainetega Eesti keel. Keskendunud kuulamise harjutamine; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; helide, häälte ja häälikute eristamine häälemängude kaudu; häälikupikkuste tajumine rütmide abil, hääldustugevuse korrigeerimine; sõnade silbitamine laulusõnades; teksti rühmitamine (salm ja refrään); laulusõnade ladus lugemine ja tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Tervis, hääle tekitamine ja kuulmine, häälehoid, loomuliku kehahoiu jälgimine laulmisel, pulss (meetrum). Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine.		
Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid ostinato'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi; mängib ja improviseerib plaatpillidel meloodiat, toetudes pentatoonikale; 2) on tutvunud väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerimisel. 3) mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust:	Kehapill. Rütmipillid. Plaatpillid. Väikekannel, plokkflööt. Põhimõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt (2- ja 3-osaline), lõpujoon, volt, fermaat, latern, segno, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, viis (meloodia), salm, refrään, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes,	Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel, kasutades pentatoonikat. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate ostinatode, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.

teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel.	vaibudes, kehapill, rütmipillid, plaatpillid.	Musitseerimine väikekandlil või plokkflöödil, kasutades esmaseid mänguvõtteid. Rütmipillide ja fantaasiapillide meisterdamine.
---	---	---

Lõiming teiste õppeainetega

Tööõpetus. Rütmipillide valmistamine looduslikest, taaskasutatavatest vm materjalidest, nende kaunistuselementide kavandamine ja teostamine. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid. Koolis olemasolevate rütmi- ja plaatpillide materjalide tundma õppimine. Töövahendite korrashoid ja tööohutus.

Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; 2) tajub ja tunnetab liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pausi; tunnetab muusika erinevaid temposid ja väljendab dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu; arvestab liikudes enda ja teiste asukohaga ruumis; 3) tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge ning labajalavalssi ja rei(n)lendrit.	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Põhimõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender.	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). Eesti laulu- ja ringmängude mängimine ja labajalavalssi ning rei(n)lenderi tantsimine.

Lõiming teiste õppeainetega

Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; rahvatantsud, laulu- ja ringmängud, liikumine muusika saatel ja muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri põhjal (liikumine ja kultuur, liikumisoskus, vaimne ja kehaline tasakaal); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes, hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordinatsioon; tempo (kehaline aktiivsus); mäng kehapillil.

Matemaatika. Loendamine ja järgarvude kasutamine (nt õige takti või noodirea leidmisel) ja arvude võrdlemine; klassi paarideks või rühmadeks jagamine; mõõtmine (ajaühikud, sh meetrumilöök); lihtsa võrrandi koostamine (nt tühjade taktiosade täitmine rütmidega); geomeetrilised kujundid (rütmipillide kuju ja suuruse kirjeldamine ja võrdlemine); rivi (sirgjoone), sõõri (ringjoone) vm kujundite moodustamine esinemisel või laulumängude mängimisel); märgid <, > *versus crescendo ja diminuendo*.

Muusikaline omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);	Laulmine. Pillimäng. Liikumine.	Meloodia improviseerimine pentatoonikal.
2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi;	Põhimõisted: laul, muusikapala, viis (meloodia), salm, refrään, meetrum, tempo, löök, takt, taktijoon, 2- ja 3-osaline taktimõõt, lõpujoon,	Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel.
3) improviseerib pentatoonika astmetele tuginedes;	kordusmärgid, regilaul,	Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmeka esitamine.
4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);	liisusalm, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, koor, dirigent,	Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu.
5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel.	piano (vaikselt), valjult (forte), valjenedes, vaibudes.	Väikekandelil või plokkflöödil omaloomingu esitamine.
6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI, RA, LE, JO (alumine) RAI ja (alumine) SOI (pentatoonika) ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.		Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.

Lõiming teiste õppeainetega

Loodusõpetus. Inimese meeled: loodushelide kuulamine ja eristamine. Aastaajad: laulud erinevatest aastaaegadest ja kalendritähtpäevadest. Arutelu aastaegade vaheldumisega

seonduvate muutuste üle looduses ja seoste loomine helilooja poolt loodud muusikaga. Linnu- ja loomariik muusikas. Laulud loodusest ja looduses toimuvast, inimesest ja inimesega seotud eluvaldkondadest, taimedest, kodu- ja metsloomadest. Rütmipillide valmistamine looduslikest materjalidest: puud, kivimid, liiv jm. Puidu omadused ja tähtsus. Säästev eluviis, taaskasutus. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Looduse, lindude ja loomade häälte jäljendamine oma hääle, kehapilli, rütmipillide ja/või plaatpillidega. Looduse, lindude ja loomade jäljendamine tantsudes. Kodu ja kodumaa: Eestimaa loodus ja kodumaaga seotud sümbolika.

Muusika kuulamine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara; 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit; 3) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala); 4) eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.	Autorid. Eesti rahvamuusika. Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Muusika väljendusvahendid. Kontsert. Põhimõisted: laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, koor, orkester, kontsert ja publik, eesti rahvapillid, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes ja vaibudes.	Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. Väljendab muusikapala karakterit kunstiteose kaudu. Rahvapillide kuulamine/vaatamine ja nende eristamine kõla ja välimuse järgi. Kontserdi külastamine.
Lõiming teiste ainetega Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Pillide kujutamine kunstitöodes. Enda valmistatud rütmipillide värvimine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid.		
3. KLASS		
Laulmine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd

1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris; 2) väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule; 4) laulab peast I kooliastme ühislause: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Lapsed, tuppa“ (sõnad E. L. Wöhrmann) „Teele, tee, kurekesed“ (sõnad Fr. Kuhlbars), „Uhti, uhti, uhkesti“ (eesti rahvaviis / A. Piirikivi), „Emakesele“ (M. Härma / A. Oengo-Johanson) 5) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle; 6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Interpretatsioon. Muusikaline kirjaoskus. Noodist laulmine. Vorm. Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Mudellaulud. Põhimõisted: meetrum, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, volt, sidekaar, pidekaar, fermaat, latern, segno, süsteem, kaanon, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, dünaamika, piano, forte, crescendo, diminuendo, noodivältused (veerandnoot, veerandpaus, poolnoot, poolpaus jne), pooltoon, tervetoon, põhiheli, JO-astmerida, RA-astmerida, improvisatsioon, žanr, marss, valss, polka.	Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne). Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. Kaanonite laulmine. I kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses.
Lõiming teiste ainetega Eesti keel. Keskendunud kuulamise harjutamine; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; helide, häälte ja häälikute eristamine häälemängude kaudu; häälikupikkuste tajumine rütmide abil, hääldustugevuse korrigeerimine; sõnade silbitamine laulusõnades; teksti rühmitamine (salm ja refrään); laulusõnade ladus		

lugemine ja tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine.

Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Tervis, hääle tekitamine ja kuulmine, häälehoid, loomuliku kehahoiu jälgimine laulmisel, pulss (meetrum).

Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine.

Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates <i>ostinato</i> 'des ja/või kaasmängudes; 2) musitseerib väikekandlil või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades; 3) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus.	Kehapill. Rütmipillid. Plaatpillid. Väikekannel, plokkflööt. Põhimõisted: meetrum, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, volt, sidekaar, pidekaar, fermaat, latern, segno, süsteem, kaanon, helilooja, dirigent, dünaamika, piano, <i>forte</i> , <i>crescendo</i> , <i>diminuendo</i> , noodivältused (veerandnoot, veerandpaus, poolnoot, poolpaus jne), pooltoon, tervetoon, põhiheli, JO-astmerida, RA-astmerida, improvisatsioon.	Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate <i>ostinato</i> 'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kaanonite esitamine. Musitseerimine väikekandlil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.
Lõiming teiste ainetega		

Tööõpetus. Rütmipillide valmistamine looduslikest, taaskasutatavatest vm materjalidest, nende kaunistuselementide kavandamine ja teostamine. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid. Koolis olemasolevate rütmi- ja plaatpillide materjalide tundma õppimine. Töövahendite korrashoid ja tööohutus.

Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; 2) kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid; 3) tantsib eesti laulu- ja ringmänge; 4) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel.	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Põhimõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender, marss, valss, polka.	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Marssimine erinevates tempodes. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). Valsi ja polka tantsimine, kasutades põhisamme. Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.

Lõiming teiste ainetega

Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; rahvatantsud, laulu- ja ringmängud, liikumine muusika saatel ja muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri põhjal (liikumine ja kultuur, liikumisoskus, vaimne ja kehaline tasakaal); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes, hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordinatsioon; tempo (kehaline aktiivsus); mäng kehapillil.

Matemaatika. Loendamine ja järgarvude kasutamine (nt õige takti või noodirea leidmisel) ja arvude võrdlemine; klassi paarideks või rühmadeks jagamine; mõõtmine (ajaühikud, sh meetrumilöö); lihtsa võrrandi koostamine (nt tühjade taktiosade täitmine rütmidega); geomeetrilised kujundid (rütmipillide kuju ja suuruse kirjeldamine ja võrdlemine); rivi

(sirgjoone), sõõri (ringjoone) vm kujundite moodustamine esinemisel või laulumängude mängimisel); märgid <, > *versus crescendo* ja *diminuendo*.

Muusikaline omalooming

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);	Laulmine. Pillimäng. Liikumine.	Meloodia ja rütmi improviseerimine. Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaadpillidel.
2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaadpillidel;	Põhimõisted: laul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, tempo,	Rütmikaanonite loomine ja esitamine.
3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;	takt, taktijoon, 2- ja 3-osaline taktimõõt,	Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmeka esitamine.
4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);	lõpujoon, kordusmärgid, pidekaar, sidekaar,	Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu.
5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel;	süsteem, kaanon, regilaul, liisusalm, helilooja,	Väikekandel või plokkflöödil omaloomingu esitamine.
6) väljendab muusika meeleolu kunstitöodes;	luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, duo, duett, koor,	Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.
7) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.	dirigent, piano, <i>forte</i> , <i>crescendo</i> , <i>diminuendo</i> .	

Lõiming teiste ainetega

Loodusõpetus. Inimese meeled: loodushelide kuulamine ja eristamine. Aastaajad: laulud erinevatest aastaegadest ja kalendritähtpäevadest. Arutelu aastaegade vaheldumisega seonduvate muutuste üle looduses ja seoste loomine helilooja poolt loodud muusikaga. Linnu- ja loomariik muusikas. Laulud loodusest ja looduses toimuvast, inimesest ja inimesega seotud eluvaldkondadest, taimedest, kodu- ja metsloomadest. Rütmipillide valmistamine looduslikest materjalidest: puud, kivimid, liiv jm. Puidu omadused ja tähtsus. Säästev eluviis, taaskasutus. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Looduse, lindude ja loomade häälte jäljendamine oma hääle, kehapilli, rütmipillide ja/või plaadpillidega. Looduse, lindude ja loomade jäljendamine tantsudes. Kodu ja kodumaa: Eestimaa loodus ja kodumaaga seotud sümbolika.

Muusika kuulamine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
--------------	-------------------------	------------------

1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil; 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 3) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka); 4) otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.	Autorid. Eesti rahvamuusika. Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Kontsert. Muusika väljendusvahendid. Põhimõisted: aul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, takt, taktijoon, 2- ja 3- osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, pidekaar, sidekaar, süsteem, tempo, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, vokaalmuusika, instrumentaalmuusika, solist, eeslaulja, ansambel, <i>duo</i>, duett, koor, dirigent, <i>piano</i>, <i>forte</i>, <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i>, žanr, marss, valss, polka, eesti rahvamuusika	Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. Väljendab muusikapala karakterit kunstiteose kaudu. Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks Gustav Ernesaks, Miina Härma, Wolfgang Amadeus Mozart, Pjotr Tšaikovski jt, teoste kuulamine (helilooja ja loomingu seostamine, nt muusikaviktoriin). Erinevate muusikažanrite (marss, valss, polka) kuulamine ja eristamine. Rahvapillide kuulamine/vaatamine ja nende eristamine kõla ja välimuse järgi. Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).
Lõiming teiste ainetega Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Pillide kujutamine kunstitöödes. Enda valmistatud rütmipillide värvimine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid.		
II KOOLIASTE		
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud II kooliastme lõpetaja:		

- 1) tunneb rõõmu nii iseseisvast kui ka ühisest muusikategevusest ja väärtustab musitseerimist;
- 2) teadvustab ja hindab oma muusikavõimeid, arendab neid muusikategevustes –laulmises, pillimängus, omaloomingus ja muusikalises iikumises;
- 3) kuulab süvenenult Eesti ja teiste rahvaste muusikat ning arutleb muusika üle;
- 4) osaleb aktiivselt muusikaloomes, katsetab oma ideid erinevates muusikategevustes ja sobivates digikeskkondades, on püsiv lahendusi otsides;
- 5) suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loomingusse, põhjendab ning analüüsib oma arvamusi ja valikuid;
- 6) mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulupidu;
- 7) märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ning suhtub lugupidavalt eri rahvuskultuuridesse;
- 8) leiab muusikainfot eri teabeallikatest ning käitub vastutustundlikult virtuaalmaailmas;
- 9) väärtustab loojat ja loomingut ning on teadlik autoriõigusest;
- 10) väärtustab teadmisi ja oskusi muusikategevustes, rakendades muusikalist kirjaoskust (helivältsed, rütmifiguurid ja pausid:

taktimõõdud 2/4, 3/3, 4/4, C ja eeltakt;

duur-, moll-helilaad, helistikud C-a, G-e, F-d;

muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).

4. KLASS

Laulmine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) suunab lauldes meloodiat endale sobivas tessituuris võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Interpretatsioon. Muusikaline kirjaoskus. Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Mudellaulud.	Loomuliku kehahoiu ja laulmisele omaste hingamispõhimõtete kinnistamine. Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude
2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälseid	Absoluutsed helikõrgused. Noodist laulmine.	laulmine ühiselt, ansambelis ja üksi.

laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvaviis/ M. Körber), „Püha öö“ (F. Gruber / J. Mohr, tõlkinud K. A. Hermann) 4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib eakohaselt kogetut suuliselt; 5) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid.	Vorm. Põhimõisted: korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i> , <i>mezzoforte</i> , 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoote, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viiulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm.	Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. Kaanonite laulmine. I kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses.
---	---	--

Lõiming teiste ainetega

Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; pärimuskultuur; kooli- ja kodukandipärimus; rahvaluule ja selle lühivormid; arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.

Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused.

Pillimäng

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) jätkab I kooliastmes omandatud pillimänguoskuste arendamisega ning mängib keha-	Kehapill. Rütmipillid. Plaatpillid.	Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.

, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes); 2) musitseerib plokkflöödil ja/või väikekandelil või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi; 3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga; 4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.	Väikekannel, plokkflööt. Klaviatuur. Põhimõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viiulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.	Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kaanonite esitamine. Musitseerimine väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Lihtsamate meloodiate esitamine klahvpillidel või erinevatel digitaalsetel rakendustel.
--	--	---

Lõiming teiste ainetega

Tehnoloogiaõpetus. Pillide valmistamine, nende kaunistuselementide kavandamine ja teostamine. Märgid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Töövahendite korrashoid ja tööohutus.

Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas; 2) väljendab liikumise kaudu eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse; 3) rakendab liikumises muusikateadmisi.	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Põhimõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot,	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse

	kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.	muusikapala ülesehitust (vormi). Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.
Lõiming teiste ainetega Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste rahvatantsud (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes (liikumisoskus; tervis ja kehalised võimed); hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordineerimine; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi (liikumine ja kultuur; vaimne ja kehaline tasakaal); mäng kehapiiril; tempo.		
Muusikaline omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) julgeb loomeideedega katsetada; 2) loob rütmilis-meloodilisi improviseerimisi, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaadipillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas; 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne); 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.	Laulmine. Pillimäng. Liikumine. Digivahendid. Põhimõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i> , <i>mezzoforte</i> , 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.	Meloodia ja rütmi improviseerimine. Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaadipillidel. Rütmikaanonite loomine ja esitamine. Meloodia noodistamine, kasutades relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi. Omaloomingu esitamine meloodiapillil. Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmekas esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Omaloomingu rikastamine, kasutades digitaalseid rakendusi.

		Väikekandel või plokkflöödil omaloomingu esitamine. Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.
Lõiming teiste ainetega Loodusõpetus. Pillide valmistamine looduslikest materjalidest: puud, kivimid, liiv jm. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Eesti asend Euroopas, Eesti muusika- ja kultuurimaine Euroopas ning eesti rahvusvaheliselt tuntumad heliloojad ja muusikud. Eesti loodus ja loodusobjektide kajastamine eesti rahvamuusikas, rahvaluules ning selle tähtsus eesti rahva elus.		
Muusika kuulamine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat, kasutades õpitud muusika oskussõnavara; 2) tunneb ja eristab eesti rahvapille; 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet; 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; oskab nimetada oma koolis ja/või kodukohas tegutsevaid koore ja nende dirigente; 5) eristab kuuldeliselt pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid); 6) analüüsib külastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult; jagab kogemusi kaaslastega.	Autorid. Eesti rahvamuusika. Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Kontsert. Muusika väljendusvahendid. Põhimõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i> , <i>mezzoforte</i> , noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur, rahvapillid, klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, lastehääled, naishääled,	Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. Muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu. Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine. Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne). Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne). Esitlused/plakatid pillide, hääleliikide või autorite kohta.

	meeshääled, mudilaskoor, poistekoor, lastekoor, naiskoor, meeskoor, segakoor, ühendkoor.	
Lõiming teiste ainetega Eesti keel. Laulurepertuaari kaudu eri ajastute ja piirkondade keelekasutusega tutvumine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine, kuulatu ja loetu märkmete tegemine ja selle kohta arvamuse esitamine suuliselt või kirjalikult; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusväärsuse hindamine; esitluse koostamine ja ettekanne; õigehääldus ja õigekiri, sh pealkirja vormistamine; sõnade silbitamine laulusõnades; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine - kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöodes. Erinevate ajastute, maade ja rahvaste kunstiteosed, arhitektuur ja muusika. Muusikalise kujunduse loomine animatsioonile või videole. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks.		
5. KLASS		
Laulmine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) laulab endale sobivas tessituuris ja hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Interpretatsioon. Muusikaline kirjaoskus. Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Absoluutsed helikõrgused.	Erinevad hääleharjutused ja häälemängud. Eakohaste ühislaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.
2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule	Noodist laulmine. Vorm.	Kaanonite laulmine. Helistike laulmine tähtnimetustega.
3) väärtustab ühislaulmist, laulab II kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu	Põhimõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, <i>diees</i> ,	4. klassi ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses.

õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eesti lipp“ (E. Võrk / M. Lipp), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul / L. Koidula) 4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult 5) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust 6) kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid, sidudes neid absoluutse noodisüsteemiga	<i>bemoll, bekarr</i>, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriiim, lõppriim, regilaulu liigid, muusikal.	
Lõiming teiste ainetega Eesti keel. Laulurepertuaari kaudu eri ajastute ja piirkondade keelekasutusega tutvumine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine, kuulatu ja loetu märkmete tegemine ja selle kohta arvamuse esitamine suuliselt või kirjalikult; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusväärsuse hindamine; esitluse koostamine ja ettekanne; õigehääldus ja õigekiri, sh pealkirja vormistamine; sõnade silbitamine laulusõnades; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Matemaatika. Probleemide lahendamise skeem; naturaalarvu kujutamine arvkiirel (ajatelg); harilik murd versus taktimõõt; kiirus ja m/s versus tempo ja lööki/min; jaguvus (rütmi arvilised nimetused); arvandmete kogumine ja korrastamine; andmete lugemine tabelist; osa leidmine tervikust (vormiõpetus).		
Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) süvendab varasemalt omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes) 2) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil	Kehapill. Rütmipillid. Plaatpillid. Väikekannel, plokkflööt. Klaviatuur. Põhimõisted:	Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel.

ja/või väikekandel või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi 3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga 4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes	tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, <i>diees</i> , <i>bemoll</i> , <i>bekarr</i> , folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul.	Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i> 'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kaanonite esitamine. Musitseerimine väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Lihtsamate meloodiate esitamine klahvpillidel või erinevatel digitaalsetel rakendustel.
Lõiming teiste ainetega Loodusõpetus. Pillide valmistamine looduslikest materjalidest: puud, kivimid, liiv jm. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Eesti asend Euroopas, Eesti muusika- ja kultuurimaine Euroopas ning eesti rahvusvaheliselt tuntumad heliloojad ja muusikud. Eesti loodus ja loodusobjektide kajastamine eesti rahvamuusikas, rahvaluules ning selle tähtsus eesti rahva elus.		
Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas 2) väljendab liikumise kaudu Eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning tantsib lihtsamaid tantse 3) rakendab liikumises muusikateadmisi	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Põhimõisted: tempo, metronoom, meloodia, folkloor, rahvatants, sõõrtantsud, voortantsud, polka, labajalavalss, <i>reinlender</i> .	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.
Lõiming teiste ainetega		

Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Keha tunnetamine ja koordineerimine. Murdeiga (häälemurre). Tervishoid (hääle tervis). Ettevõtlikkus (ürituste korraldamine). Autoriõigused. Huvid/ huviharidus ja selle väärtustamine.

Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste rahvatantsud (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes (liikumisoskus; tervis ja kehalised võimed); hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordineerimine; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi (liikumine ja kultuur; vaimne ja kehaline tasakaal); mäng kehapillil; tempo.

Muusikaline omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) julgeb loomeideedega katsetada 2) loob rütmilis-meloodilisi improviseerimise, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes 4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne) 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda	Laulmine. Pillimäng. Liikumine. Digivahendid. Põhimõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, <i>diees</i>, <i>bemoll</i>, <i>bekarr</i>, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid.	Meloodia ja rütmi improviseerimine. Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Rütmikaanonite loomine ja esitamine. Meloodia noodistamine, kasutades relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi. Omaloomingu esitamine meloodiapillil. Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmikas esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Omaloomingu rikastamine, kasutades digitaalseid rakendusi. Väikekandelil või plokkflöödil omaloomingu esitamine. Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.

Lõiming teiste ainetega

Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; pärimuskultuur; kooli- ja kodukandipärimus; rahvaluule ja selle lühivormid; arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.

Muusika kuulamine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades 2) tunneb eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet ning tutvustab seda kaaslastele 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore 5) eristab kuuldeliselt erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) 6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust	Autorid. Eesti rahvamuusika. Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Kontsert. Muusika väljendusvahendid. Põhimõisted: muusika väljendusvahendid, tempo, meloodia, rütm, tämber, metronoom, kulminatsioon, laulupidu, dirigent, kooriliigid, orkestriliigid, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriiim, lõppriim, regilaulu liigid.	Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. Muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu. Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine. Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne). Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne). Esitlused/plakatid pillide, hääleliikide või autorite kohta.

Lõiming teiste ainetega

Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; pärimuskultuur; kooli- ja kodukandipärimus; rahvaluule ja selle lühivormid; arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.

Käsitöö ja kodundus. Eesti ja teiste rahvaste kombed ja esemeline kultuur. Rahvakultuuri tähtsus. Märgid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Loovülesandena pillikottide valmistamine, koori esinemisvormi detaili (õlakott, vöö, peakate vm) disainimine ja valmistamine.

6. KLASS**Laulmine**

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Interpretatsioon. Muusikaline kirjaoskus. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.	Loomuliku kehahoiu ja laulmisele omaste hingamispõhimõtete kinnistamine. Eakohaste ühislaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.
2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule		Kaanonite laulmine.
3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann / Fr, Kuhlbars), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa)		Helistike laulmine tähtnimetustega.
5) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult		4. ja 5. klassi ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses.

6) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid		
Lõiming teiste ainetega Eesti keel. Laulurepertuaari kaudu eri ajastute ja piirkondade keelekasutusega tutvumine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine, kuulatu ja loetu märkmete tegemine ja selle kohta arvamuse esitamine suuliselt või kirjalikult; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusväärsuse hindamine; esitluse koostamine ja ettekanne; õigehääldus ja õigekiri, sh pealkirja vormistamine; sõnade silbitamine laulusõnades; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Ühiskonnaõpetus. Laulude teksti analüüs: riik, rahvus. Suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuri traditsioonidesse ning soov neid tundma õppida; oma maa kultuuripärandi väärtustamine; sotsiaalsed suhted; väärtushinnangute ja -hoiakute kujundamine. Autorikaitse. Matemaatika. Probleemide lahendamise skeem; naturaalarvu kujutamine arvkiirel (ajatelg); harilik murd versus taktimõõt; kiirus ja m/s versus tempo ja lööki/min; jaguvus (rütmi arvulised nimetused); arvandmete kogumine ja korrastamine; andmete lugemine tabelist; osa leidmine tervikust (vormiõpetus).		
Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes)	Kehapill. Rütmipillid. Plaatpillid. Väikekannel, plokkflööt. Klaviatuur.	Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel.
2) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandel või muul meloodiapillil; rakendab pillimängus digivõimalusi	Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.	Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i> 'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.
3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga		Kaanonite esitamine.

4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes		Musitseerimine väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Lihtsamate meloodiate esitamine klahvpillidel või erinevatel digitaalsetel rakendustel.
Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas 2) väljendab liikumise kaudu Eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse 3) rakendab liikumises muusikateadmisi	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Teiste maade rahvatantsud. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). Eesti laulu- ja ringmängude mängimine. Teiste maade lihtsamate põhisammude või lihtsamate tantsude tantsimine.
Lõiming teiste ainetega Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste rahvatantsud (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes (liikumisoskus; tervis ja kehalised võimed); hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordinatsioon; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi (liikumine ja kultuur; vaimne ja kehaline tasakaal); mäng kehapillil; tempo.		
Muusikaline omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd

1) julgeb loomeideedega katsetada; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või <i>ostinato</i>'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes 4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne) 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda	Laulmine. Pillimäng. Liikumine. Digivahendid. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.	Meloodia ja rütmi improviseerimine. (Lihtsate) rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Rütmikaanonite loomine ja esitamine. Meloodia noodistamine, kasutades relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi. Omaloomingu esitamine meloodiapillil. (Lihtsamate) tekstide loomine ja nende ilmikas esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Digitaalsete rakenduste kasutamine. Väikekandel või plokkflöödil omaloomingu esitamine. Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.
Lõiming teiste ainetega Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; pärimuskultuur; kooli- ja kodukandipärimus; rahvaluule ja selle lühivormid; arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.		
Muusika kuulamine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd

1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades 2) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust ning tutvustab seda kaaslastele 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore 5) eristab kuuldeliselt sümfooniaorkestri pille ja pillirühmi 6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega 1) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust	Autorid. Euroopa rahvaste muusika. Laulupidude traditsioon, teekond läbi aja. Eesti heliloojate põlvkondlik järjepidevus. Kontsert. Muusika väljendusvahendid. Põhimõisted: rahvaviisi seade, interpretatsioon, töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver, programmiline muusika.	Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. Muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu. Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna ja oma arvamuse põhjendamine. Eesti muusika ajatelje loomine, nt kanda ajatelje ühele küljele laulupeo teekond läbi aja ja teisele eesti heliloojate põlvkondlik järjepidevus või koostada kaks erinevat ajatelge (paberil või digitaalselt). Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne). Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne). Esitlused/plakatid pillidest, hääleliikidest, autoritest, erinevate maade kultuuridest jne.
--	---	---

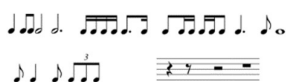
Lõiming teiste ainetega

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine - kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöodes. Erinevate ajastute, maade ja rahvaste kunstiteosed, arhitektuur ja muusika. Muusikalise kujunduse loomine animatsioonile või videole. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks.

III KOOLIASTE**Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud**

Õpilane:

- 1) huvitub muusikast kui kunstiliigist, väärtustab muusikat ning muusikategevust kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 2) teadvustab muusika võimalusi vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalu loomisel;
- 3) osaleb aktiivselt musitseerimises: tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest rühmas (klassis, kooris, ansamblis);
- 4) arendab loomeideid muusikalise eneseväljenduse kaudu: katsetab ideid muusikategevustes, leiab lahendusi esile kerkinud probleemidele, hindab isikupära ja erinevaid lahendusi ning on püsiv ja järjekindel;
- 5) tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid;
- 6) väärtustab kodukoha ja Eesti muusikapärandit ning nüüdismuusikat, on traditsioonide edasikandja laulja ja/või pillimängijana ning osaleb laulupidudel;
- 7) teadvustab muusikat kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, väärtustab kultuurilist mitmekesisust;
- 8) tegutseb eetilisel ja ohutult (sh autoriõigust arvestades) nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse;
- 9) valib endale meelepärase(d) muusikaga tegelemise viisi(d), hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslastega;
- 10) teadvustab, et teadlikuma musitseerimise aluseks on muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad helivältsed, rütmifiguurid ja pausid:

kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud; bassivõti repertuaarist tulenevalt; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele;

11) mõistab, kuidas huvi muusika vastu ning muusikaoskused võimaldavad Kujundada sellest elukestva harrastuse või elukutse.

7. KLASS

Laulmine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) laulab ühe- ja/või mitmehäälseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislauke: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu) 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Muusikaline kirjaoskus. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Põhimõisted: häälemurre, rondo, variatsioon, (eesti) vaimulik rahvalaul, sünkoop, <i>triool</i>.	Ea- ja teemakohaste ühe- ja/või kahehäälsede laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansamblis ja/või üksi <i>a cappella</i> ja/või saatega kasutades muusikalist kirjaoskust. II kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses.

Lõiming teiste ainetega

Eesti keel. Eri suhtlusolukordades osalemine, sh arutelu rühmas ja avalik esinemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusvärsuse hindamine; eri tekstiliikide praktiseerimine (esitlus, arvamustekst, meediatekst, kokkuvõte, referaat jm) ja keeleline toimetamine; nooditeksti ja teabegraafika lugemine; konspekterimine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine; õigehääldus ja õigekiri; sõna rõhk ja välde; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine.

Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine; pärimuskultuur: rahvaluule põhiliigid ja žanrid; tänapäeva folkloor; kirjandust ja muusikat ühendavad kunstivormid (lavakunst, film); arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.

Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus	Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo	Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.
2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades	illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste	Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised
3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut	valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.	küsimuse-vastuse motiivid, triooli ja süngoobi mängimine.
4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes	Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarril või ukulele esmased mänguvõtted.	Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i> 'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kitarril, ukulele või väikekandle mängimine laulude saateks.

	Pillimängu kaudu tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Idamaade, Austraalia jt) muusika ja filmimuusikaga. Korratatakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Põhimõisted: Akustiline kitarr, ukulele, akord, arranžeerimine, duo, improvisatsioon.	Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel.
Lõiming teiste ainetega Loodusõpetus. Ained ja materjalid: materjalid, millest instrumente algselt tehti, millest on tänapäeval tehtud. Materjalide taaskasutamine, säästev eluviis. Pillide valmistamine erinevatest materjalidest, sealhulgas taaskasutusmaterjalidest. Elus ja eluta loodus: erinevad elus ja eluta looduse helid. Liikumismängud looduslikus keskkonnas.		
Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu 2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu 3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt maailma rahvaste muusika või filmimuusika jm) 4) rakendab liikumises muusikateadmisi	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Korratatakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Valikuliselt maailma rahvaste tantsude põhisammude õppimine. Projektülesanne: filmi- videostseeni illustreerimiseks tantsukompositsiooni loomine.
Lõoming teiste ainetega		

Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; maailmarahvaste tantsud ja tantsustiilid (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); laulu- ja ringmängud; kehahoid (tervis ja kehalised võimed); koordineerimine; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi; muusikateose sisu, karakteri, improvisatsioon ja spontaansus (liikumine ja kultuur); mäng kehapiiril.

Muusikaline omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm) 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust	Laulmine. Pillimäng. Liikumine. Digivahendid. Korratatakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust. Projektülesanded, nt muusika tegemine erinevate (olme)esemetega loomine. Laulutekstide loomine. Liikumiskompositsiooni ettevalmistamine ja esitamine. Laulu-, tantsu või instrumentaalkompositsiooni loomine filmi-videostseeni illustreerimiseks või inspireeritult maailma rahvaste muusikast. Videote, filmide helindamine.
Muusika kuulamine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) avastab seoseid kodukoha ja/või eesti rahvamuusika ning nende tänapäevaste tõlgendustega, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust 2) võrdleb ning eristab eesti ja valikuliselt teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt)	Autorid ja interpredid. Muusikainstrumendid. Maailma rahvaste muusika. Vaimulik muusika. Eesti pärimusmuusika tänapäeval. Kontsert.	Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta. Erinevate pillide ja pillirühmade kõla eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine.

muusikapärandid: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, instrumentaalmuusika esituskoosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust 8) tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja	Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid, nt helilooja, dirigent, ansambel, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, muusikavorm, AB, ABA (2- ja 3-osaline lihtvorm). Põhimõisted: interpreet, instrumetaalmuusika, kammermuusika, rondo, variatsioon, vaimulik muusika, eesti vaimulik rahvalaul, pärimusmuusika.	Valikuliselt teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt)muusika kuulamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine ja seoste leidmine eesti muusikaga. Kuulamistestid. Pärimuse kogumine vanematelt, vanavanematelt. Töötluste loomine vanemast või uuemast rahvalaulust või pillipalast. Infootsing pärimusmuusika õppimisvõimalustest Eestis. Projektülesanne: video loomine ja helindamine infotehnoloogia vahendeid kasutades paaris- või rühmatööna (nt muusikainstrumentide tutvustamiseks). Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid jm. Arvamuse avaldamine/arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja interpretide kohta.
---	---	---

kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.		
Lõiming teiste ainetega Eesti keel. Eri suhtlusolukordades osalemine, sh arutelu rühmas ja avalik esinemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusvärsuse hindamine; eri tekstiliikide praktiseerimine (esitlus, arvamustekst, meediatekst, kokkuvõte, referaat jm) ja keeleline toimetamine; nooditeksti ja teabegraafika lugemine; konspekteerimine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine; õigehääldus ja õigekiri; sõna rõhk ja välde; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine – kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöös. Erinevate rahvaste, ajastute, maailmavaadete illustreerimine, etnograafia, märgid, sümbolid, kujundid. Filmide, arvutimängude ja reklaamide pildikeele ja muusika uurimine ning kriitiline võrdlemine. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd: video, animatsiooni, performance'i, etenduse vms helindamine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks, kontserdikava illustreerimine. Ajalugu. Ajaloo isikustamine heliloojate ja interpreetide elulugude käsitlemisel. Riikide ja rahvaste ajalugu, traditsioonid ja kultuurilugu: Iisraeli ja Juuda riik; Vana-India ja Vana-Hiina; Araabia maailm; muusikainstrumentide päritolu (ristisõjad); ristsõdade mõju Eesti kultuuriloos (kristlik kultuuriruum); suured maadeavastused (Euroopa mõju vallutatud aladel ja vastupidi); reformatsioon; USA ja orjapidamine (džassi ajalugu); industriaalühiskonna areng, tööstuslik pööre (muusika salvestamise ja taasesitamise võimalus); popmuusika ajalugu.		
8. KLASS		
Laulmine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) laulab ühe- ja/või mitmehäälseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Muusikaline kirjaoskus. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Ea- ja teemakohaste ühe- ja/või mitmehäälsete laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansamblis ja/või üksi <i>a cappella</i> ja/või saatega rakendades muusikalist kirjaoskust.

3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal) 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida	Põhimõisted: intervall, akord, bassivõti, pentatoonika.	II kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses ja kooli kontserdielul.
---	---	---

Lõiming teiste ainetega

Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused. Vajaliku info hankimine võõrkeelsetest teabeallikatest.

Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, katsetab digivõimalusi pillimängus 2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades	Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste	Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid.

3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut	valikul kasutades muusikalist kirjaoskust. Sündendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarri või ukulele esmased mänguvõtted. Tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikaga läbi pillimängu.	Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i> 'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kitarri, ukulele või väikekandle mängimine laulude saateks. Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel.
4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes	Leitakse ansamblimängu harrastamise võimalusi õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika vastu. Korratatakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	

Lõiming teiste ainetega

Tehnoloogiaõpetus. Loovtööna pillide valmistamine ja kaunistamine. Muusikainstrumentide valmistamisel kasutatavad materjalid ja nende töötlemine, pillide ehitus.

Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu 2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid.	Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.

3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, hip-hop, rahvaste muusika jm)	Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Valikuliselt Ladina-Ameerika tantsude põhisammude õppimine. Projektülesanne – rokk- ja/või popmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.
4) rakendab liikumises muusikateadmisi	Põhimõisted: Ladina-Ameerika tantsud, rokk- ja popmuusika stiilid.	
Musikaalne omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm	Laulmine. Pillimäng. Liikumine. Digivahendid.	Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust.
2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades	Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Projektülesanded, nt stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine. Laulutekstide loomine.
3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm)		Rokk- ja/või popmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine. Laulu-, tantsu- või instrumentaalkompositsiooni loomine inspireeritult maailma rahvaste muusikast.
4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu		Helide salvestamine ja töötlemine oma nutiseadmega. Helitöötlusprogrammiga (näiteks Audacity) rondovormis muusika loomine, kus kasutatakse muusikalisi ja mittemuusikalisi helisid.
5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust		
Lõiming teiste ainetega		
Käsitöö ja kodundus. Eesti rahvakultuur ja teiste rahvaste kultuuripärand – rahvariided, esemed, mustrid, kultuuritavad. Kultuuridevahelised seosed, erinevused, sarnasused. Märgid, sümbolid ja		

ornamendid eesti rahvakunstis. Loovtööna pillikottide valmistamine, koori esinemisvormi detaili (seelik, õlakott, vöö, peakate vm) disainimine ja valmistamine.

Muusika kuulamine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest 3) võrdleb ja eristab rokk- ja popmuusika stiile ning esituskoosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi	Autorid ja artistid. Heli ja selle omadused. Elektrofonid. Arvutimuusika. Muusikatööstus. Maailma rahvaste muusika. Rokk- ja popmuusika sünni ja areng. Levimuusika Eestis. Kontsert. Põhimõisted: heli, kaja, akustika, elektrofon, akustiline ja elektrooniline muusikainstrument, arvutimuusika, levimuusika, muusikatööstus, muusikaäri, artist, produtsent, mänedžer, autoriõigus, rokkmuusika, popmuusika, kantri, <i>rock'n'roll</i>, <i>soul</i>, <i>funk</i>, <i>heavy rock</i> jt.	Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta. Müra taseme mõõtmine (õppija poolt valitud kohtades). Rühmatöös tulemuste võrdlemine ja arutelu. Eesti, Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika muusika eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatöona, oma arvamuse põhjendamine. Rokk- ja popmuusika stiilide eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatöona, oma arvamuse põhjendamine. Muusika kuulamistestid. Ajatelje koostamine. Muusikatehnika areng. Eesti levimuusika ajalugu. Rokk- ja popmuusika ajalugu. Muusikapala loomine kasutades erinevaid tehnilisi võimalusi. Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid, sh kodukohaga seotud kultuuriväärtuslikud ehitised, asutused jt.

6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust 8) tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades		Arvamuse avaldamine / arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja artistide kohta.
---	--	--

Lõiming teiste ainetega

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine – kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöös. Erinevate rahvaste, ajastute, maailmavaadete illustreerimine, etnograafia, märgid, sümbolid, kujundid. Filmide, arvutimängude ja reklaamide pildikeele ja muusika uurimine ning kriitiline võrdlemine. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd: video, animatsiooni, performance'i, etenduse vms helindamine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks, kontserdikava illustreerimine.

Ühiskonnaõpetus. Riik ja kodanikuühiskond, meedia ja teave; suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse; oma maa kultuuripärandi väärtustamine ja teadvustamine; tarbijaharidus. Erinevad usundid, autoriõigused ja vastutus.

9. KLASS

Laulmine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Muusikaline kirjaoskus. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Ea- ja teemakohaste ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansamblis ja/või üksi a

2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Saaremaa valss“ (R. Valgre / D. Vaarandi), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal) 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida		<i>cappella</i> ja/või saatega kasutades muusikalist kirjaoskust. II kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses.
Lõiming teiste ainetega Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused. Vajaliku info hankimine võõrkeelsetest teabeallikatest.		

Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus 2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades 3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes	Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust. Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, arendatakse akustilise kitarril või ukulele akordmänguvõtteid. Õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika ning džässmuusika vastu tuleks leida koolis ansamblimängu harrastamise võimalusi. Tutvutakse maailma rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikaga pillimängu kaudu. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato'de</i>, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kitarri, ukulele või väikekandle mängimine laulude saateks. Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel.
Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd

1) võrdleb eri maade (Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika) rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu 2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu 3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, džäss, hip-hop, rahvaste muusika jm) 4) rakendab liikumises muusikateadmisi	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Valikuliselt balleti põhipositsioonide õppimine. Projektülesanne - džässmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.
Muusikaline omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm); 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust	Laulmine. Pillimäng. Liikumine. Digivahendid. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust. Projektülesanded, nt stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine. Rühmatöös stompide filmimine ja neis mängitavate „pillide“ partituuri kirjutamine noodikirjutamise programmis. Laulutekstide loomine. Džässmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine. Laulu-, tantsu või instrumentaalkompositsiooni

		loomine inspireeritult maailma rahvaste muusikast.
Muusika kuulamine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskoosseise, hääleliike, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldude/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust	Autorid. Orkester. Hääl. Maailma rahvaste muusika: Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika. Muusikateater: ooper, operett, muusikal, ballett. Džässmuusika. Filmimuusika. Kontsert. Põhimõisted: sümfooniaorkester, kammerorkester, puhkpilliorkester, rahvapilliorkester, džässorkester, dirigent, partituur, instrumentaalkontsert, sopran, koloratuursopran, metsosopran, alt, tenor, kontratenor, bariton, bass, <i>libreto</i>, lavastaja, aaria, retsitatiiv, koreograaf, improvisatsioon, bluus, gospel, spirituaal, ragtime, sving, filmimuusika, <i>soundtrack</i>.	Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta. Eesti, Prantsusmaa, Itaalia ja Aafrika muusika eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Džässmuusika stiilide eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Ajatelje loomine: Eesti muusikateatrid (ühine või eraldi teater Vanemuine ja Rahvusoper Estonia); džässi kujunemine. Muusika kuulamistestid. Projektülesanne: video loomine ja helindamine infotehnoloogia vahendeid kasutades paaris- või rühmatööna. Projektülesanne: filmilõikude helindamine erinevate IT vahendite abil, oma arvamuse põhjendamine. Muusikapalade loomine kasutades erinevaid tehnilisi võimalusi.

8) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades		Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid, sh kodukohaga seotud kultuuriväärtuslikud ehitised, asutused jt. Arvamuse avaldamine / arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja interpreetide kohta.
---	--	--

Lõiming teiste ainetega

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine – kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöodes. Erinevate rahvaste, ajastute, maailmavaadete illustreerimine, etnograafia, märgid, sümbolid, kujundid. Filmide, arvutimängude ja reklaamide pildikeele ja muusika uurimine ning kriitiline võrdlemine. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd: video, animatsiooni, performance'i, etenduse vms helindamine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks, kontserdikava illustreerimine.

Ühiskonnaõpetus. Riik ja kodanikuühiskond, meedia ja teave; suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse; oma maa kultuuripärandi väärtustamine ja teadvustamine; tarbijaharidus. Erinevad usundid, autoriõigused ja vastutus.